

ADATTÁR

Csügési szójegyzék*

alivánka: ,a kukoricalisztet savanyútejjel összekeverik, sőt tesznek bele és tepsiben megsütik, aztán tejfölt vagy túrót tesznek rá.' Gyimesen *alivánka* és *arivánka*. Balogh: 346 < moldv. r. *alivancă* ,art kleiner fladen aus maismehl u. käse, die nach dem backen mit sahn e o. heisser butter übergossen werden' < szl. *livanuka* vagy *livanu* 'gegossen' Tiktin; Bogrea (Dacorom. III, 724).

alsópárna: ,a szekérnek az a része, amely a tengelyhez van erősítve.'

ágas: ,az alsópárnához van erősítve; ebbe van belefoglalva a rúd szekér felőli része'. Gyimes. Balogh 350, MTsz.

áll: ,a szövőszék alsó része, amely négy láb on áll.'

áliór: ,levelével a juhok száját és lábát gyógyítják.' Gyimesen *alivör*, *órió*. Balogh 353. — Eredetéről vonatkozólag vö. Balogh MNy. XXVIII, 166, Erd.Múz. 1932:353.

ánümé: ,saját, csak erre a célra szolgáló' < r. *anume* ,fából van anümé tipárja'.

ánygyi: ,sógornő' MTsz.

árdéj: ,zöld paprika' MTsz., eredetéről vonatkozólag I. EtSz., I, 228, K. Bedekovich L.: MNy., XXI, 137, Drăganu: Dacorom, I, 133.

áricsos: ,kiütéses, sebes'; alapszava *árics* < r. *ariciu* ,igel, mauke, fusskrankheit der pferde u. rinder, bei welcher die haare sich borstig aufstellen' < lat. *ericius*,

Tiktin, vö. még Resmerița és Șăineanu; Bogrea szerint (Dacorom. II, 899) < m. lat. *panaricium*; vö. még Balogh Ö.: MNy. XXVIII, 166, ErdMúz. 1932:353.

ármurár: ,echinops spherocephalus'; ha a marha nyelve megdagadt, megfőzik és levét a szájába töltik < r. *armurar* ,art krankheit des rindes, die sich in anschwel lung unter der haut aüssert. frauendistel Carduus marianus. ihre blätter dienen als heilmittel < arm. pl. *armuri* schenkel der thiére' < lat. *armus* Tiktin, I. EtSz. I, 138. Pușcariu Dacorom. VI, 226. — Vö. még Șăineanu (Dict.), Resmerița (Dict.), Șt. Pașca: Dacorom. V, 296, 762.

árvacska: ,császárszakáll.'

áskál: ,ás.'

ászpa: ,veratum album', a gyökérét megfőzik s levelével megmosásák a tetves állatot.

átalfa: ,az osztováta része, amely az állakat közepén és elöl összefoglalja.' MTsz.

bakkancs:

baktató-búrján: ,az ugorka közé teszik, mert akkor az ugorka jobban *ternük*'; MTsz., EtSz. I, 236.

bakszán: ,csak egy eplénje van.' CzF., Nyr. XXXIV, 277, Gyimes ErdMúz. 1932:351.

bábavirág:

bács: ,juhásztor, aki sajtot is készít' MTsz. < r. *baciu*, senner, käsemacher; hirt der den käse bereitet u. dem die schäfer ei unter-

* Vö. EM. XLVII (1942), 29 kk. — Azokat a Gyimesről közölt adatokat, amelyeknek forrásait nem közlöm, a gyimesközéploki és gyimesfelsőlaki csángók nyelvéről készült, még kéziratban levő tanulmányomból vettem.

steht' Tiktin, I. Etsz. I, 217, Capidan: Dacorom. V, 331, 510, 519, S. P.: Dacorom. IV, 1566.

bácsi: 'nagybátya'; első adat Orczyból, NySz., a *bá* rövidült alakból -csi- kicsinyítő képzővel. (Etsz. I, 313).

bádërka: 'hordócska' MTsz., Gyergyóban (Nyr. XXXIV, 81) **bádírka**, Hertelendfalván (Nyr. XXVIII, 523) **bálikra**, Gyimesen: **bádërka** < moldv. r. *balercă* 'fässchen' Tiktin, vö. Etsz. II, 221; Puşcariu Dacorom. III, 380.

Bálint: 'kutyanév'.

Bándi: 'lónév'.

belédögleszt: 'beáztat'.

beléfogdos: 'a fonalat a nyitsbe és bordába belefogják'.

beavat: 'a pap a menyasszonyt esküvő után beavatja imádsággal az asszonyok sorába' Gyimes ErdMúz. 1932:333; NySz., MTsz.; alapszava az *avik* ige I. Etsz. I, 183.

belésuvad: 'belemélyed', I. a mondáknál 34 I.

bërég: 'párosodik (a juh)' Mtsz. I. Etsz. I, 366.

bërke: 'cérna' vö. Etsz. I, 371.

bernéc: 'kétujjnyi széles, tarka gyapjúból készült öv, amellyel a derékra csavart karincát átkötik' < r. *bärnef* 'Gürtelband der bäuerinnen' Tiktin, vö. Etsz. I, 374. Puşcariu: Dacorom. VI, 225, 238, 316.

békonytól: 'a keresztanya a menyasszonyt megfésüli és kontyot csinál', ugyanez a szokás megvan a gyimesi csángóknál is. I. Balogh Ö. i. m.

bélfa: 'ezen forog a fonallal telt cső'; első adat Schl. szój. MTsz. I. Etsz. I, 341, 1168.

bëtëtura: az esztëna egyik része; a fejés után a juhok ide mennek; < r. *bätätură* 'vorhof des bauernhauses' < r. *a bate* Tiktin; Resme-

riřã Dicț. vö. Giuglea: Dacorom. II, 332.

bidár: 'ajtóval ellátott szekrény, almárium' < r. *blidar* 'offener schüsselschrank' Tiktin.

Bogyál: 'ökörnev'.

Bolokhás: 'ökörnev', < r. *bolocan* 'nume de bou' Säineanu.

bórdica: 'a járomajfát és járomfejűt köti össze' CzF., MTsz., Csik m. Nyr. XXVI, 331 < szláv *brdo* 'kicsinyített alakja, I. Etsz. I, 480, Juhász J., MNY. XXV, 197, Balogh Ö.: ErdMúz. 1932:350.

bórnyú: 'borjú' OklSz., MTsz., NySz.

borda: a szövöszék egyik szerkezete: 'fésűs bordázata' CzF., MTsz., Gyimes ErdMúz. 1932: 348, Etsz. I, 478 (< szláv *brdo*) vö. még Bárczi, MSzófSz.

bórdahija: 'a szövöszék járomalakú szerkezete, amelybe a borda van belehelyezve' CzF., MTsz., OklSz., Gyimes ErdMúz. 1932:348.

borona: 'gerenda' MTsz.

boroslány: 'orgonavirág' CzF.

bőjtös-galoska: 'málé- vagy puliszkadarából készült töltelék'.

böklen: 'beleütődik'.

Brezój: 'kutyanév'. Moldva ErdMúz. 1930:169 < r. *brezae*, pl. *brezai* 'v. etw. übermäßig buntem'. Tiktin; V. Bogrea Dacorom. III, 881; vö. még Drăganu: Dacorom. VI, 278.

brigidó: 'fapálca, amellyel az esztënában a vaját verik'; Gyimesen **brigigyó** ErdMúz. 1932:350 < mold. r. *brighidău* 'butterstössel, holztange mit einer scheibe an ihrem einem ende, womit die milch im butterfasse geschlagen wird' Tiktin; Drăganu, Dacorom. II. 900.

búcsúsztató: 'a lakodalomban a verseket mondó'.

budáka: 'faedény, amelyben a tejet ojtják' Gyimes ErdMúz.

1932:350 < moldv. r. *budacă* ,bütte, in der die gemolkene schafmilch gesammelt u. m. lab versetzt wird' Tiktin; Resmeriță, Dicț. Șăineanu, Dicț. Tamás L. MNy. XXIX, 182.

budurój: ,faedény, amelyben a vaját verik' < moldv. r. *buduroiu* ,putină mare' Șăineanu.

buksa: ,persely a szekér kerekén' Moldva ErdMúz. Újf. I, 170, Gyimes ErdMúz. 1932:350 < moldv. r. *bucșă* ,radbuchse, metallenes futter der radnabe' < ném. *buchse* Tiktin; vö. még Șăineanu.

búsapa: ,a menyasszony apja'.

búsanya: a menyasszony anyja'.

bússzülők: ,a menyasszony szülei'.

bukéláj: ,szürke- v. fehérszörű bárány, amelynek a száján fekete a szőr' < r. *bucălae* ,von schafen: schwarzmäulig' Tiktin, vö. még Șăineanu; Resmeriță, Dicț., Giuglea, Dacorom. V, 534, 548—50; L. Spitzer Dacorom. VI, 332; Pușcariu Dacorom. IV, 440—1, 727; Drăganu Dacorom. IV, 739.

buszujok: ,bazzalikom' < rom. *busuioc*, basilienkraut, basilikum, Lieblingsblume der Bauernmädchen, die sich damit schmücken u. derselben eine zauberische Wirkung auf die Herzen der Männer zuschreiben. — wird zu heiltränken u. bei Liebessprechungen verwendet. In der Kirche dient ein Büschel als Weihwasserwedel < lat. *basilicum* Tiktin, vö. még Resmeriță; Dicț., Șăineanu; Dicț., Pușcariu; Dacorom. V, 798.

Buzsór: ,ökörnév' a vöröszinűek neve, Moldva ErdMúz. 1930:169 < rom. *bujor* ,pfingstrose'; daher fig. v. der Rote der Wangen... < szl. *božur* Tiktin; Șăineanu; Resmeriță szerint (Dicț.) < lat. *bi* + rom. *jar*.

bütült: ,nyirott' pl. haj; MTsz. Gyimesen ErdMúz. 1932:347.

cáp, căpocska: ,kecskebak', MTsz., NySz., Oklsz. < rom. *țap* ,ziegenbock' I. EtSz. I, 613, Mariánovics M.: Nyr. XLVI, 113, Capidan, Dacorom. IV, 281, 345, 949.

cárina: ,nagy legelő', Bukovinában: *carina* ,jóság, szántó föld, mező' MTsz. < rom. *țarină* ,ackerland, saatheld, acker' < egyh.-szl. *carina* ,steuer' Tiktin; Șăineanu szerint (Dicț.) < *țară*, Resmeriță szerint (Dicț.) < lat. fem. *terrena*.

cefre: ,kisebb leány' MTsz. (első adat SzD. < *cevere* I. Horger. Nyr. adat SzD.) < *cevere* I. Horger. Nyr. XXXIX, 293, 341, MNy. XXIII, 131, EtSz. I, 603, 622.

cěpő(k): ,cipő' MTsz., I. EtSz. I, 724.

cěpus: ,a szekér egyik része, amely a fűrgentyű két végébe van beleerősítve' < moldv. r. *țepușă* spitze, aufrechte stange an der seite des wagens'. Tiktin, vö. még Resmeriță; Dicț., EtSz. I, 644.

Cékla.

ciba! ,kutyakergető szó'.

cifrabőrső ,virág'.

ciframák: ,csokros pipacs'.

citros: ,ezerlevelű fű', Gyimes ErdMúz. 1932:349. Eredetere vonatkozólag I. EtSz. I, 727.

csaflinta: ,a tézsola végén levő vasserkezet, amelyet favontatásra használnak'; részei: a *karika*, *förgő*, *hěka* és *csaflintanyelv*; összefügghet a rom. a *ciopli* ,ein holz behauen, bezimmern, daran schnitzen' szóval Tiktin; hangtanilag közel áll a Kapnikbányán (MTsz.) feljegyzett *csopling* alakváltozathoz, vö. EtSz. I, 794.

csaflintanyelv: ,a csaflintának az a része, amelyet a fába belevernek'.

csap: ,fenyőág' Tsz., MTsz. Csík-

szentdomokos Nyr. XXXII, 325, Gyimes. Eredete ismeretlen, vö. EtSz.

csatlani: 'összekötni, a szekérhez erősíteni, lekötni'. vö. EtSz. I, 877.

csál: 'ökörkergető-szó jobbra', MTsz., Moldva ErdMúz. 1930:170. Állatterelő, hangutánzó-szó, vö. EtSz. I, 781.

csából jár: 'a balra fogott ökör csából jár'.

csáj: 'tea' < r. *ceaiu*, Şăineanu szerint (Dicţ.).

csemcsellik: 'malacot hívogat', hangutánzó szó ebből *cs*, *cs*, *cs* (így hívják a malacot).

csērcsekarika: 'az osztovátán levő facsiga'. Balogh Ö., MNY. XXVIII, 165.

csercsēvirág: 'fukszia', egy adat Kiskapusról: *csercsés virág* MNY. XI, 92 < r. *cercel(uş)* 'fuchsia' Tiktin; vö. még Resmeriţa: Dicţ.; I EtSz. I, 960.

csērgē: 'pokróc' MTsz. Gyimes ErdMúz. 1932:349, Iugánban és Kelgyeszten (I. Lükő G.: Ethnographia — Népélet XLV, 100): *serge* < r. *cergă* 'couverture' I. EtSz. I, 981—3, Th. Capidan: Dacorom. IV, 350; Resmeriţa szerint (i. m.) a r. szó < lat. *tergus*.

csép: 'fonáleválasztó lapos päl-cika' MTsz. Gyimes, ErdMúz. 1932:348 < szláv *cěpi* 'stange, die schaft am weberstuhl' I. EtSz. I, 940-i.

csics: 'emlő' vö. EtSz. I, 1019.

csigír: 'apróra vagdalt és zsírban sült bárány- v. marhabendő' < r. *cighir* 'peliţă ce desparte intestinele de plămâni la miel; plăcintă cu măruntae de miel, învălită şi coaptă în această peliţă' < tör. *gigher* 'peliţă', I. Resmeriţa: Dicţ., Şăineanu szerint (Dicţ.) < tör. *čegher* 'măruntaie'.

Csinos: 'lónév' Gyimes ErdMúz. 1932:349.

csinyál: 'csinál' MTsz. Háromszék Nyr. XXXIII, 514, Csíkszentdomokos Nyr. XXXII, 275; vö. Fokos: Nyr. LXI, 116.

csipōr, *csiprok*: 'csupor' Gyimes MTsz.

csirikkōl: 'csiripél' Gyimesen *csirikkōl*; a szó eredetére vonatkozólag I. EtSz. I, 1099, Bárcezi i. m.

Csillag: 'lónév', Gyimes ErdMúz. 1932:349; Nyr. XLIV, 335 vö. EtSz. I, 1050.

csitvászón: 'vászon, amely csak *mejjék*-ből van. < r. *cit* 'bunter kattun'. Tiktin < oszm. *čit* EtSz. I, 1106, Şăineanu: Dicţ.; Resmeriţa szerint (Dicţ.) < olasz *citta* 'oraş'.

csitkó: CzF., MTsz., Gyergyó Nyr. XXXIV, 189, Csíkszentmihály Nyr. XXX, 493, Gyimes ErdMúz. Új f. III. 349. A *csitt!* csikóhivogató (ill. terelő, hajszó) szóból -*kó* kics. képzővel I. EtSz. I, 1045, Bárcezi i. m.

csitkóddzó

csokonyál: 'csőrével kopácsol' < r. *a ciocăni* 'hämmern, klopfen' Tiktin; a MTsz.-ban: *csoknyál*.

csórika: 'térden alig feljebbérő, fehér gyapjúból készült harisnya, amelyet az idősebb asszonyok viselnek' Gyimes ErdMúz. 1932:347, vö. még Nyr. XXXVII, 92. < r. *cioarec* 'art gamasche der bäuerin, schützt das bein gegen kälte; anliegende bauernhosen aus weissem tuch' Tiktin; vö. EtSz. I, 1158. A román szó eredetére vonatkozólag vö. Şăineanu: Dicţ., Resmeriţa: Dicţ., Th. Capidan, Dacorom. IV, 264—5, V. Bogrea Dacorom. IV, 852, Puşcariu Dacorom. VI, 231.

cső: 'az osztováta egyik része, amelyen a fonál van.' vö. EtSz. I, 1165—9, Bárcezi i. m.

csöllőkerek: 'a szövőszékhez tar-

tozó eszköz, amellyel a fonalat a maszóra tekerik' Gyimes ErdMúz. 1932:348.

csúf: 'maskara' < moldv. r. *ciuf* 'om căruia îi place să-și bată joc de alții, vağabond, secătura' l. Şăineanu Dicţ.

csúszólag: a fát 'csúszólag' vonatják.

csusz: 'a szán két talpon csusz.' Eredete ismeretlen vö. EtSz. I, 1224—27. Bárczi i. m. (talán hangutánzó-hangfestő).

csűr: 'az istálló középső tágas része' < kfn. *schüre* (olv. *šüre*) l. EtSz. VIII. 1244, Bárczi i. m.

csürke: 'csirke' MTsz., NySz., EtSz. I, 1101, Bárczi i. m.

dács: 'cseh.'

déli-ebéd: 'ebéd' MTsz.

délinyilló: 'felfutó növény kék virággal.'

dészűszijú: 'böröv' CzF., MTsz.

diák, *diák*: 'kántor' vö. r. *diac* 'kirchensänger' Tiktin, vö. EtSz. I, 1287, Şăineanu: Dicţ.

diszke: 'fiatal, 1—2 éves juh, kecske, amely nem ellett' MTsz., CzF., eredete ismeretlen, vö. EtSz. IX, 1364.

diszkebarány: 'egy évet betöltött barány.'

diszkeberbécs: 2 éves berbécs.

diszkepásztór: 'aki a *meddű-johókkal*, berbécsekkel és *diszkékkel* járkal.'

disznóbosztán: 'disznótök' < r. *bostan* 'kürbis' < tör. *bostan* 'gemüsegarten' Tiktin; vö. EtSz. I, 500, Şăineanu: Dicţ.; Resmeriţă szerint (Dicţ.) a r. szó < lat. *pustan*.

dránica: 'nagy és kicsi zsindey' MTsz., Gyergyó Nyr. XXXIV, 266, Gyimesb'ikk. Nyr. XXX, 544, Gyimes ErdMúz. 1932:348 < r. *dranița* 'daschindel' Tiktin.

drugát: 'széles vaskarika, amely a rókanca felső külső végéhez van

erősítve'; az EtSz. szerint (IX, 1421) < kisor. *drugar*, junges kieferbäumchen; ruder'; vö. még r. *drug* 'stange', *drugă* 'kurze stange' Tiktin; Pusçariu: Dacorom. II, 835. Onnan kaphatta a nevét, hogy szénahordáskor a rudakat ebbe a vaskarikába dugják bele.

druska: 'leány' < r. *družcā* 'brautjungfer bei den bauern' < egyh. szláv *družka* 'brautjungfer' Tiktin; vö. még Şăineanu: Dicţ., Resmeriţă: Dicţ.

dulápos asztal: 'fiókos asztal' < r. *dulap* 'schrank' vö. tör. 'dolab' Tiktin.

Dumán: 'tehénnev' < r. *Duman* 'name der einem am sonntag geborenen Rinde gegeben wird' < *Dumnica*. Tiktin.

duvaszka: 'az orsó s a rajta levő fonal' MTsz.; a *duvad* szó családjába tartozik l. EtSz. I, 1458.

dzseménér: a hátulsó tengely villaszerű ágasa, *ikresfá*-nak is hívják < r. *gemänare*, pl. *gemänari* 'eine der beiden am hinteren ende des langbaumes angebrachten, eine gabel bildenden stangen, die jenen mit dem hintergestell verbinden: spreisse' < lat. *gemino* '-are' Tiktin; vö. még Şăineanu: Dicţ., Resmeriţă: Dicţ.

ebéd: 'reggeli' MTsz.

élkéret: 'a leányt a szüleitől kikeréni.'

érvataloz: 'a halottat ravatalra helyezni.'

előkötéllánc: 'a szénát és fát ezzel erősítik a szekérhez.'

emberecskē: 'fiatal ember'; a moldvai csángóknál: *emberečkém* 'férjem' Nyr. III, 2, MTsz.; EtSz. I, 1543.

ennivaló bosztán: 'sütőtök' Gyimes ErdMúz. 1932:349.

epefü: 'gentiana cruciata' Gyimes

ErdMúz. 1932:353, vö. Wagner: Nyr. XXVIII, 142.

oplén: ,a szán elülső és hátulsó keresztfája, mely a szántalpakat összetartja' Gyimes ErdMúz. 1932: 350; Beszt. szój., Schl. szój., CzF., < szláv oplénz. EtSz. I, 1588—9, Melich: A honfoglalás kori Magyarország 84, 85, MNy. VI, 446; Horger, NyK. XLI, 130 és Ásbóth NyK, XLI, 389, 390 szerint < **aplény* < *oplénz*.

eresztő: ,ezzel forgatják az első hasajót, hogy a vászon feszesen álljon.'

eresztőrúd: ,ezzel engedik a hosszú fonalat a hengerre' Gyimes ErdMúz. 1932:348.

ereszkegyék le: ,üljön le' vö. *lëereszke* ,leül' Tsz.

es, esseni: ,esik, esni' (t. i. az eső) MTsz., vö. Munkácsi: Nyr. XXIX, 204, EtSz. I, 36; eredetére vö. még Bárcki, MSzófSz.

ēs: ,is, és' MTsz., I. EtSz. II, 31—3, Bárcki, MSzófSz.

estēr: ,a juh v. tehén, amely nem fiadzik' Tsz., CzF., MTsz. < r. *stēp* ,unfruchtbar', Tiktin; vö. még Capidan: Dacorom. II, 549—50, N. Drăganu: Dacorom. II, 616, Pușcariu, Dacorom. IV, 1384—5. L. még EtSz.

ēsszevignyit: ,összevegyit', MTsz.

ēsszevignyül: ,összevegyül' vö.

MTsz.

ēsszekap: ,egymást megszereti.'

ēsszebolondül: ,összekuszálódik.'

ēszpēndz: ,helleborus purpureus' Gyimes ErdMúz. 1932:353, Csíkszépvízen; *ēszpondz*, Moldvában; *ponz*. ErdMúz. 1930:166 < r. *spānz*, *spānt*, *spānz* ,nieswurz helleborus' Tiktin; Resmeriță Dicț.

esztēna: ,juhakol' Gyergyó Nyr. XXXIV, 82, Szabófalva Nyr. XXX, 179, Gyimes ErdMúz. 1932: 349 < r. *stānā* ,schäferrei' Tiktin.

ēszunga, ēsztrunga: ,az esztēna egyik főrésze' Sófaly 32, < r. *strunga* ,melkpferch, mit schmalen ausgängen für die (einzeln) zu melkenden schafe' Tiktin; I. EtSz. II, 89—91.

ēsztrungár, ēsztrungár: ,pásztor, aki a juhokat a fejéshez hajtja', másik neve: *monyátör* < r. *strungar* ,hirt der die schafe in den melkpferch treibt' Tiktin; vö. még EtSz. II, 91, Șăineanu (Dicț.), Resmeriță (Dicț.), Giuglea, Dacorom. II, 330.

ēdesanya: ,mutter.'

ēdesapa: ,vater.'

ēvegecskē: ,kis üveg.'

ēvekharang: ,üvegharang.'

ējfélicsillag:

ētős: ,mérgeš.'

facsaró: ,rongy, amelybe a friss sajtot teszik, hogy a leve kifolyjék' Gyimes ErdMúz. 1932:350.

fakereg: ,fakéreg.'

faszūjka: ,paszuly.'

fátalan: ,rózsaféle virág' Gyimes ErdMúz. 1932:349.

Fecskē: ,lőnév.'

fējkendő v. ruha:

fēlfērēst: ,megmossa a halottat.'

fēlkelletet: pl. Jó reggelt. Hát fēlkelletett-ē?

fēlmatollál: ,felmatollál' Gyimesen *fēlmatolál*.

fēlső-párna: ,a szekér tengelyére felül erősített laposfa, amelyen a *fūrgenytyū* van.'

fēntő: ,küllő' MTsz., CzF., NySz., OklSz., Gyergyó Nyr. XXXIV, 322, Csík m. Nyr. XXXIX, 237, Moldva ErdMúz. 1930:170, Gyimes ErdMúz. 1932:350.

fetekē: ,fekete' MTsz., NySz.

fēkētő v. főkötő: MTsz., OklSz.

fēnkő: ,fenkő' MTsz.

fērekfārkū-būrján: ,cickafark, achillea millefolium' CzF., MTsz.: a NySz. szerint, achillea pamonica', a. collina' vö. MoeszG., MNy. IV,

31; a *féreg* 'egér' szó (CzF., MTsz., NySz., OklSz., Csíkszentmihály Nyr. XXX, 494, Gyimesbükk Nyr. XXX, 544, Sepsiszentgyörgy MNy. XI, 333, Moldva Nyr. XXX, 173: *fierég*, Gyimesen: *férek farku-fű* v. *egérfarku-fű*) eredetére vonatk. vö. Asbóth: NyK. XXXIII, 232—3, XXXV, 61. Sauvageot Au.: MNy. XXI, 255; vö. r. *coada șorecelui* 'schafgarbe achillea millefollium' Tiktin, Resmerița, Șăineanu.

féresirit: 'elforgat' CzF.

fész: 'fékítő' v. 'főkötő', amelyet az öreg asszonyok a fejkendő alatt viselnek. < r. *fes* 'der rote fes, wird von verheirateten bäuerinnen getragen' < tör. *fes* Tiktin; vö. még Șăineanu és Desmerița: Dicț.

fírhang: 'függöny' CzF., MTsz., NySz., Apáca Brassó m. Nyr. XXXIV, 49, Gyimes < ném. *Vorhang* I. CzF., Melich: Nyr. XXIV, 208.

Flórika: 'tehénnév' < *Florica*, weiblicher vorname, wird auch einem am palmsonntag geborenem weiblichen kalb gegeben', vö. *floure* Tiktin, vö. még Pușcariu: Dacorom. VI, 526.

fok: 'a kasza pengéjének tompa szélé', *monk*-nak is hívják.

förgő: 'a csaflinta egyik része, amely mindenfelé forgatható.'

főrasztólapi: 'a vágásra teszik, hogy hamar összeforrják.'

főfájás:

fundetör: 'a szekeret elül és hátul lezáró deszka' < r. *fund* 'grund, boden, hintergrund' Tiktin.

Furku: 'kutyanév.'

fűrú: 'három csillagból áll' Hant-háza Csongrád m. Nyr. XXX, 199, Nagy Lóz Nyr. XXX, 199, r. *sfredel* ('fuhrmann, sternbild' Tiktin.) szó átfordítása; vö. *fűrő-csútag* Heves m. MTsz.

fűrgenyű: 'a szekérnek az a

mozgó része, melynek két végébe egy-egy *rókanca* v. *cépus* van erősítve.' MTsz.

füstlik: 'a ház tetején levő lyuk, amelyen keresztül a füst a szabadba megy.' Gyimes ErdMúz. 1932:348.

füttő: 'fűtő a konyhában' MTsz., Hertelendfalva Nyr. XXVIII, 523, Kovászna-Vajnafalva Nyr. XXXVI, 191; *szóbá*-nak is hívják.

frank: 'leű' (pénzegység).

gacca: 'a kender gazza.' MTsz.

gagya: 'gatya' MTsz., CzF.

galuska: 'káposzta-, podbál, árdéj- v. céklából készült húsos töltelek'; eredetére vö. Bárzi: MSzótSz.

ganár v. *ganci*: 'gúnár'; 'ganci' CzF., MTsz., ErdMúz. 1932:349; 'ganár' CzF., MTsz., Csíkszentdomokos Nyr. XXII, 272, Halmágy NyK. XXI, 378, Szabófalván Nyr. XXXV, 1, 242 *ginár*; Melich Nyr. XXIV, 249 szerint < szep. szász. *goner*, irod. *ganner*; vö. Halász I.: Nyr. XVII, 303, Simonyi: Nyr. XL, 398.

gára: 'állomás' < r. *gară* 'állomás'

gárnica: 'vízes kancsó' < r. *garnița* 'wasserkanne, vö. lengyel *garniec* 'topf' Tiktin; Capidan szerint (Dacorom. IV, 1261) < *grana* + *iciu*.

gerebeny: 'gereben' Gyimes ErdMúz. 1932:348, CzF., NySz., OklSz.

geréndéj: 'hosszú, görbe fa, amelyre az ekefej van erősítve.'

gerézd: 'a gerendák végén lévő bevágás, hogy összeilleszthessék' CzF., MTsz., NySz., OklSz.

gödör: 'sír.'

gödörös: 'sírásó'.

gője: 'nőstény dásznó' Gyimes ErdMúz. 1932:349; MTsz.

grátéj: 'vékony fenyőfa-gerendából készült mozgatható rács' < moldv. r. *gratie* 'gitter' < lat. *crates* Tiktin; vö. még Resmerița, Dicț.; Șăineanu szerint (Dicț.) < lat. *gratis*.

gúnya: ‚fehéremű‘ CzF., MTsz., NySz.; eredetére vonatk. vö. R. I.: Nyr. XXXIX, 48, Miklosich, Nyr. XI, 169. Bárczi sz. (i. m.) valószínűleg a szlov., szb. *gunja* ‚bunda, pokróc‘ átvétele.

gúnyafelakasztó: ‚ruhafogas‘.

guzsāj: ‚rokka‘ CzF., MTsz., Gyimes ErdMúz. 1932

gyalog-faszűjka: ‚föl nem futó bab‘ vö. MTsz.

gyérgyina: ‚georgina‘ MTsz. < lat. *georgina* l. Fludorovits, MNY. XXVI, 280, Horger, MNY. XX, 172, XXV, 253, Melich, NyK. XXXIII, 186, 188, 189; Rubinya (Nyr. XXX, 180) szerint < rom. *gheorgină*.

gyükér: ‚gyökér‘ MTsz., Gyergyó Nyr. XXXIV, 189, Gyimes ErdMúz. 1932:353.

gyünygy: ‚gyöngy‘ MTsz., Zetelaka, Bögöz Nyr. XXX, 444, Csikszentdomokos Nyr. XXXII, 273, Gyimes ErdMúz. 1932:347.

gyűtés: ‚farakás‘.

hadak-úttya: ‚tejút‘ Moldva Erd. Múz. 1930:167, MTsz.

hājnalcsillag: CzF., NySz., Mátraalja, Felsőborsod, Orosháza Nyr. XXX, 199, Moldva uo.

hājgat: ‚engedelmeskedik‘ a rom. a *asculta* (jdm. gehorchen, folgen < lat. *ausculto*) átfordítása.

halottas: ‚a gyászkiséret‘.

hammas: ‚hamvas‘ CzF., MTsz., Gyergyó Nyr. XXXIV, 190, Moldova Nyr. XXXVII, 200, Csikszentdomokos Nyr. XXXII, 275, Nagybácson Nyr. XLV, 71 Gyimes.

harisnya: ‚darócposztó-nadrág‘ CzF., MTsz., NySz., vö. Szarvas: Nyr. XI, 220, XXII, 85.

harukáj: ‚harkály‘.

hasajó: ‚a szövőszék hengere‘ MTsz. Gyergyó Nyr. XXXIV, 321, Gyimes ErdMúz. 1932:348.

hasznajom belőlle!: ‚ételkínálás‘;

Kovácsznán: *használja, ha jól esik!* i. MTsz.

hazaji: ‚menyasszony‘ CzF., MTsz., < *hazai leány* vö. CzF., Kovács M.: Nyr. XLV, 133–4.

háj!: löindító szó. < rom. *há!* ‚geh! gehen wir! geht!‘ Tiktin; vö. még Şăineanu: Dicţ.; Resmeriţă (Dicţ.).

hájta: ‚nőst. kutya‘ < moldv. r. *haită* ‚hündin‘ < ? magy. *hajtani* Tiktin; vö. Şăineanu; Resmeriţă szerint (Dicţ.) < lat. *coitus*.

hálá Istennek.

hásztüzlátni: ‚érdeklődni, háztűznézni‘.

hējca: ‚sárba-féle tánc‘ Gyimesen: *hējca* és *hějsza* ErdMúz. 1932:332.

hējgēt: ‚tehenet kerget‘: *hej-hej!* *heteven*: ‚fiastyúk‘; így is mondják: *klóska a csűrkéivel*.

hézám: ‚hozzám‘ MTsz.

henēm: ‚hanem‘ CzF., MTsz., NySz.

hí: ‚az istálló emeleti része‘, *odór-nak* is hívják‘ CzF., MTsz.

him: ‚hímzés‘.

himvārni: ‚hímezni‘ CzF., NySz., OklSz., Gyimes ErdMúz. 1932:347 < *hímet varrni* l. CzF., NySz., Nyr. XXXI, 157.

híz, híz!: az ökröket így terelik balra. Moldva ErdMúz. 1930:170.

hízból jár: ‚a jobbra fogott ökör‘.

hobot: ‚fátyol‘ < rom. *hobot* ‚brautschleier‘, vö. egyh. szláv *hobotŭ* ‚schwanz‘, orosz, szerb ‚rüssel‘, cseh ‚zipfel‘ Tiktin; Resmeriţă szerint (Dicţ.) < lat. *habitus*; vö. még Puşcariu: Dacorom. III, 831.

hōlmi: ‚menyasszonyi kelengye‘, így is: *zesztré*.

hól: a lovat ezzel a szóval állítják meg.

hóra: ‚tánc‘ *kezes-nak* is hívják,

mivel a táncosok egymás kezét megfogják.

hőrpent: NySz. ,hangutánzó tőből l. Bárczi: i. m.

húrrét: a csöllőkereken levő be-
vágás.

hurutás: ,köhögés' NySz., MTsz.
húzószijú: ,a késefára húzzák rá'
Gyimes ErdMúz. 1932:348.

ige: ,három szál fonál' CzF.,
MTsz., Gyergyó Nyr. XXXIV, 83.
Gyimes ErdMúz. 1932:348.

ikresfa: ,a szekér hátulsó tenge-
lyén levő villaszerű ágas', *dzse-
mēnēr*-nek is hívják.

immág: ,immár' MTsz.

imátközjátok: ,imátkozzatok'.

író: ,ebből verik a vaját', *zsenuit-*
nak is hívják.

Jancsika szekere: ,göncöl szekér'.

Jámbőr: ,ökörnév'.

járomájfa: Gyergyó Nyr. XXXIV,
322, Moldva ErdMúz. 1930:170,
Gyimes ErdMúz. 1932:350.

járomfejfa: Gyimes no.

járompáca: Gyergyó no., Moldva
uo., Gyimes uo.

járomszög: ,ezt a járomfejfán,
kétusán és szekérrúdon lévő lyu-
kan dugják át'.

jóccokát: jó éjtszakát! < *jóicca-*
kát l. Csúry, MNy. XXV, 167, Hor-
ger, MNy. XXV, 254, 344.

johőrfa: ,juharfa' OklSz.

jövőleg: ,amint jöttek'.

johó: ,juh'.

kabola v. *kanca* MTsz.

kam: ,kan' CzF., MTsz.

kankó: ,kampó, horog' CzF.,
MTsz.

kaptáros küpü v. *faküpü* ,ebben
tartják a méheket'.

karinca: ,kettős (elül-hátul lógó)
kötény' CzF. MTsz. < rom. *catrință*
,schurz der bäuerinnen'.

karoságy: lábánál és fejénél ma-
gasra felrakva állanak a színes

csērgék, fehér és színes *szőszlepe-*
dők, *lécsēr*-ek és *párnák*.

karika: a csafilinta egyik része.

karós-faszűjka.

kaszakócs: ,ezzel erősítik meg a
sorófokat'.

kaszakarika: a kaszán levő szo-
rítókarika. Gyimes ErdMúz. 1932:
351.

kaszanyél: ,a kasza nyele'.

katicavirág:

kákó: ,kicsi pálca, a végén cső
van' (MNy. XI, 406, XXII, 255), a
fonalat ezzel matollálják fel a
matollá-ra.

kecske: ,magaslábú padalaku
szék' Gyimes ErdMúz. 1932:346,
MTsz.

kecskegomba: ,rókagomba'.

kenyérigomba: vö. moldv r. *pâi-*
nîță ,art pilz' Tiktin; *pâinea pâ-*
durii Resmeriță; MTsz.

kendervászon:

kereg, *kerek*: ,kéreg'.

kērges: ,kērges' pl. a *kērgitől*
mekhāncsák.

kerekfēj: ,kerékagy' Moldva Erd-
Múz. 1930:170, Gyimes ErdMúz.
1932:350; vö. még MTsz.

kerekfāl: ,keréktalp' Gyimesen:
fal uo.; MTsz.

kereksina: ,vasráf' Moldva uo.
< rom. *șina* ,radschiene' Tiktin.

kereszcsillag: Nagy Lóz, Sopron
m. Nyr. XXX, 198; vö. rom. *crucea*
,sternbild am südlichen Himmel'
Tiktin.

kereszt: ,felhérc' Moldva Erd-
Múz. 1930:170.

keresztapa ,násznagy' Moldva
ErdMúz. 1930:157.

keresztiesen: ,a karok kereszt-
alakot képeznek'; a borral telt po-
harat a vőlegény a menyasszony
anyjának, a menyasszony pedig
apjának *keresztiesen* adja át.

keresztkoma: ,keresztapa'.

kereszfijam, kereszlejányom: így szólítja a násznagy a vőlegényt és a menyasszonyt.

keresztorszok: ,a szán állait elül az orron összekötő rúd' CsF., MTsz., Gyimes ErdMúz. 1932:350 < rom. *orșic* ~ *orcic* ,ortscheit', vö. lengy. *orczyk* Tiktin; vö. még Șăineanu: Dicț., Szinnyei: Nyr. XXIII, 483.

keresztcsép: ,az osztováta része, amely a hátulsó hasajó és a nvist között van' MTsz.

kētusa: ,a szekérrúd v. ekerúd elülső végén lévő kis hajlított rúdacska' < moldv. r. *cātușă* ,auf dem vorderen ende der deichsel des bauernwagens befestigtes, nach rückwärts gerichtetes holz, unter welches das joch gesteckt wird' < lat. *catta* ,katze' Tiktin; Resmeriță szerint (Dicț.) < lat. *cateja*.

kez: ,kéz'.

kezes v. hóra: ,tánc' 1. hóra.

kégyó: ,kígyó' MTsz. Eredetére vö. Bárczi: i. m.

késefa: ,a felhércfán függő hámfa' CzF., NySz., OklSz., MTsz.

kiárt: ,éppen' < rom. *chiar*.

kicsikés: ,a gerendély középső részén van s a földet függőlegesen hasítja'.

kicsi kanta: ,a kaszanyél felső végén levő kis fogantyú. MTsz., Gyimes ErdMúz. 1932:351.

kicsiding: ,kis ing, amelyet a férfiak viselnek' *kicsid* MTsz.

kicsi-kozsók: ,rövid felsőkabát'; *kozsocsel*-nek is hívják.

kifüt, kifüttik: ,jól megmelegít'.

kifül: ,jól megmelegedik'.

kilikājsza: ,kilyuggatja'.

kisújkól.

kiszabadít: az asszony kb. negyven nap múlva a szülés után gyermekével együtt a templomba megy, ahol a pap imádsággal *kiszaba-*

diccsa; ezt *kiszabadulás*-nak hívják.

kijöd v. *kijed*: ,maga' MTsz.

kivírjad, kivírnyad: ,kivirrad' MTsz.

kivonagol: ,a pozdorjásan kitört kendert simábbra vonja'. Székelyföldön *kivonogal* Nyr. XI, 573.

kimenőleg: ,amint kifelé-, kimegy'.

kjinga: ,gyapjúból szőtt heveder' < rom. *chingă* ,sattelgurt'.

klopocél-virág: ,harangvirág' < rom. *clopoțel* ,glockenblume, campanule' Tiktin.

klóska: ,koltó' < rom. *cloșcă* < orosz *kluška* Șăineanu.

klóska a csürkéivél v. hetevén: ,fiastyúk' < rom. *cloșca cu pu'* die plejaden' Tiktin.

kokójsza: ,áfonya' CzF., MTsz., Gyergyó Nyr. XXXIV, 261, Gyimes ErdMúz. 1932:349. CzF. szerint az alapszó a tojást jelentő *koko* v. *kukó*. Gondolni lehetne talán a rom. *coacăză* ~ *cocăză* ,johannisbeere (vö. még *cocăzar* 'preisselbeerstrauch) Tiktin szóra, amelyből a magyarban \times *kokoza*, ebből pedig a gyakran használt átvetéses alakok analógiájára *kokojza* lett.

kolcun: ,harisnya' < moldv. r. *colțun* ,strumpf', vö. lat. *calceonis* Tiktin.

kolozsma: ,két szál gyertya, amelyre egy-két méter gyolcs van kötve, ezt a keresztzsülők viszik a keresztelésre'. MTsz., ErdMúz. 1932:345—6.

kolopács: ,kalapács'.

koma, komaasszony: ,keresztapa, keresztanya'.

komárnyék: ,juhfejő hely az eszténában' MTsz. < moldv. r. *comarnic* 'käsehürde, milchkammer der sennerei u. aufenthaltsort der sennerei'.

konducsál: ,vezet' < r. a *conduce* ,vezetn.'

kopórsótétel: ,a halottat a második napon este koporsóba teszik' Gyimes ErdMúz. 1932:347.

korcsova: ,az epléneken a szán hosszában átfektetett rúdak'.

kórlát: ,üsttartó fa, amelyre az üstöt a tűz fölé akasztják' CzF., MTsz.

kórmán, kórmány: ,az eke része, amely a felhasított földet elveti' MTsz.

kozsóok (v. *perémes-bunda*) CzF., NySz., MTsz., Mo'dva ErdMúz. Új f. I, 168. < rom. *cojoc* ,bauernpelz aus schaf-od. lammfell' vö. egyh. szl. *kožoku'* Tiktin, Şăineanu; Resmeriţă, Dicţ. Dacorom. I, 294.

kozsocsol: ,rövid felsőkabát' < rom. *cojocel* a *cojoc* diminutiv alakja.

kóméz: erdőben, különösen sziklás helyen termő növény, teát készítenek belőle köhögés ellen.

krinta: ,faedény, amelybe a friss sajtot teszik, hogy a leve kifolyjék' MTsz., MNy. XI, 397, Gyimes ErdMúz. 1932:350 < rom. *crintă* ,holzgefäss mit ausflussöffnung, in das der frische käse in ein tuch geschlagen, getan wird, damit der käsenmilch abfließt'.

krúd: ,gyenge' pl. a gyermek < rom. *crud* ,roh, unreif, unentwickelt' < lat. *crudus* Tiktin.

kudál: ,a fehér farkú ökör neve' < moldv. r. *cuđalb'* von rindern u. büffeln: weissschwänzig < lat. *cauda* + *albus* Tiktin; Resmeriţă szerint (i. m.) < *coadă* + *alb*.

kucsma: ,prémsapka' NySz.

kukukvirág: ,erythronium' MTsz.

kukuta: ,bürok' MTsz < rom. *cucută* ,schieferling' < v. lat. **cucuta* Tiktin. Resmeriţă szerint (i. m.) < lat. *cicuta*; vö. még Capidan, Dacorom. II, 474.

kumëtria: ,keresztelési lakoma' vö. MNy. V, 333. < moldv. rom. *cumetrie* ,gevatterschaft, taufschmaus' vö. egyh.-szl. *kūmotrū* Tiktin; Puşcariu Dacorom. III, 395 szerint < *commater*.

kuptór: ,az udvaron levő sütökemence' < r. *cuptor* ,backofen'.

kutija: ,bádogból készült fénkőtartó' < r. *cutie* ,kleiner kasten, schachtel, büchse, dose'.

kürtit: ,rövidít' alapszava: *kūrta* OklSz., NySz.

külü: ,kolomp' MTsz., Moldva Nyr. XXXVII, 311, 313, Gyimes ErdMúz. 1932:350.

lapát: ,ásó'.

lapocka: ,lapát alakú, nyéllel ellátott eszköz, amellyel az üstben a savót kavarják' Gyimes ErdMúz. 1932:350.

laskaleves: ,húsleves'.

láb: ,négy lábon áll az osztováta áll-a'.

lábittó: ,a szövőszék taposója' CzF., MTsz.

lábbitófőj: ,a szövőszék taposójának a feje'.

láica: ,pad amelynek ládája is van' < moldv. r. *laiță* ,bank' < egyh.-szláv *lavica* Tiktin.

lájbi: ,mellény' MTsz.

látq: < ,láda' OklSz. < kfn. úfn.

lade ,ua' I. Bárczi: i. m.

lējánka: ,fiatal leány' *cefré*-nek is hívják. MTsz.

lējánytánc: ,mulatság, amelyet a menyasszony házában barátnői rendeznek'.

lesikit: ,lesimít' MTsz. Gyimes ErdMúz. 1932:348.

lécsér: ,bordával szőtt keskeny fáliszőnyeg' < moldv. r. *lăicer* ,bankteppich, langer, schmaler wollteppich' Tiktin; Resmeriţă szerint (i. m.) < r. *lăincer*.

léhel: ,fésűforma eszköz vasfogakkal' CzF., MTsz.

léstyan: ‚levisticum officinale.‘ Gyimes ErdMúz. 1932:353, Tatrangon: *léscsián* (Nyr. XXXVII, 377) CzF., MTsz., NySz. < r. *leustean* ‚liebstockel, levisticum.‘

létra: ‚lajtorja.‘ MTsz., Oklsz. Eredetére vö. Bárczi: i. m.

levégződik: pl. *levégződött* a fonal *tkerése*.

ligyán: ‚tál‘ < r. *lighian* ‚waschbecken-schüssel. vö. tör. *legen* Tiktin; Şăineanu szerint (i. m.) vö. alb. *liaghen*; Resmeriță szerint (i. m. < lat. *lebes* ~ *lebesn*.

lik, *likaszt*: ‚lyuk, lyukaszt.‘ CzF., MTsz.

Lunáj: ‚tehénév.‘

lütő: ‚lejtő.‘

magad: ‚te.‘

magyaros: ‚csárdás.‘ Gyimes ErdMúz. 1932:332.

marokvas: ‚a tengelyt óvja a kopástól.‘ CzF., MTsz., NySz., Oklsz. Moldova ErdMúz. 1930:170, Gyimes ErdMúz. 1932:350.

matolla: ‚motolla‘ erre az eszközre motollálják föl a fonalat. CzF., NySz. MTsz., Gyimesen: *matolla*, *matóla* ErdMúz. 1932:348. Nyr. XXXIX, 291, NyK. XLI, 122, MNy. XXIII, 499 szerint szláv *motovilo* > **matovlá* > *matóla* > *motóla* ~ > *motolla*; vö. még Németh Gy., Nyr. XLI, 400, Melich MNy. VI, 400; Mariánovics, Nyr. XLIV, 101.

máji: ‚mai‘ MTsz., CzF.

májsztër: ‚mesterember.‘

málé: ‚kukoricaliszt, kukorica.‘ MTsz., CzF.

mámá: így szólítja a gyermek az anyját vö. r. *mamá*.

mánabűzü vagy *rezeta*.

mátkásodni: ‚a leány és a legény a papnál jelentkezik házasságra.‘ CzF., MTsz., NySz.

meddűjohó: ‚juh, amely nem fiadzik‘ vö. *meddű* ‚infecundus.‘ CzF., MTsz., NySz., Oklsz.

megbõlhász: ‚a ház oldalát meglécezni‘ vö. *bõlhaszeg*, ‚ékalakú faszeg‘ MTsz., Gyimes ErdMúz. 1932:348; így is mondják: *meksusáváz*.

megbõgi magát: pl. a johó.

meggerébél: ‚gerebennel megfésül‘ vö. MTsz.

megganáloz: ‚a lúd párosodik.‘

megigiz: ‚megigéz‘ MTsz.; az *ige* fn. származéka; eredeti jel. ‚összeszid‘, ‚varázsigével megbúvól.‘

megójt: pl. a tejet: NySz.

megõnt: megkeresztel.

megűződik: ‚párosodik‘ CzF., MTsz.

megver: pl. a kaszát az ülön.

mejjin: ‚a mellén‘ MTsz., CzF., NySz.

mejjesbunda: ‚juhbõrbõl készült bundás mellény.‘

mejjék: ‚a megléhelezett kender legszálasabb része‘ CzF., MTsz.

mekfórójzák: ‚leforráz, forró vízzel leönt.‘

mekhánt pl. *a kergitõl mekháncsák* a tormát.

meksüketül: MTsz., az alapszó eredete ismeretlen vö. Bárczi: i. m.

mektisztël: ‚megkínál, megvendégel‘, a rom. *a cinsti* (‘jden mit wein etc. bewirten, traktieren, beschenken < egyh. szláv *čistiti* Tiktin) szó átfordítása; Gyimes ErdMúz. 1932:333.

mektisztelõdnek: ‚megkínáltatik, megvendégtetik.‘

mekszapúl: a lúggal leöntött fonalat vízben ide s tova mozgatni, hogy a lúgtól megtisztuljon.‘

meksusáváz: ‚meglécez‘ < rom. *șușă* ~ *susă*, țandără de brad lungă ce se bate pe pereții bordeiului înainte de a se lipi. Şăineanu: Dicț.; Resmeriță, (i. m.) szerint < lat. *scisa* ‚despicatã‘

menõleg: ‚menet közben, amint megy.‘

Merdárius: Medárd.

mētusa: ‚nagynéne‘ < rom. *mătușă* ‚tante‘ vö. egyh.-szláv *mati* ‚mutter‘ Tiktin; Șăineanu (i. m.), Giuglea (Dacorom. III, 569) Pușcariu (Dacorom. VI, 326) szerint < lat. *amita* + *ușă* képző; Resmeriță szerint (i. m.) < lat. *mater* és a kicsinyítő képző: *matuca*, *matuica*; vö. még Drăganu: Dacorom. V, 895.

méló: ‚ménló‘.

minumba: ‚percben, pillanatban, pl. ‚abba a minumba mekhāl‘.

minutra: ‚percre‘, pl. ‚öt minutra‘ < rom. *minută* ‚perc‘.

Miska: ‚ökörnév‘, Gyimes ErdMúz. 1932:349.

mokán: ‚nagy gazda‘ < rom. *mocan* ‚păstor de munți‘ < dákö-gör. *muchon* Resmeriță; vö. még Tiktin; Șăineanu, Capidan: Dacorom. IV, 194, Giuglea: Dacorom. V, 544; vö. MTsz.

monk: ‚a kasza pengéjének tompa fele‘, így is: *foka*.

monyátor: l. *észtrungár*; MTsz., Nyr. XXXVII, 92, Gyimes ErdMúz. 1932:349 < rom. *mânător* ‚hirt, der die schafe in den melkpferch treibt‘ < a *mâna* Tiktin; Szinnyei Nyr. XXIII, 438 szerint < lat. *minator*; vö. Giuglea, Dacorom. II, 333.

morok v. *murok*: ‚sárgarépa‘.

mótán v. *bakmacska*: < moldv. r. *motan* ‚kater‘ Tiktin; Resmeriță, Dicț.; vö. még L. Spitzer, Dacorom. IV, 662, Bogrea, Dacorom. IV, 859.

Mozok: ‚kutyanév‘.

mosia: ‚birtok‘ < rom. *moșie* ‚erheigentum-besitz, bauerngut‘. < *moș* ‚grossvater, urgrossvater, ururgrossvater, vö. alb. *moša* ‚greis, alter‘ Tiktin; Resmeriță szerint (i. m.) *moșie* < *moș* (< lat. *avus*) + lat. *eo*, *ire* ‚mérge‘; vö. még Capidan, Dacorom. III, 232, II, 541.

muskáta: MTsz. vö. rom. *mușcată*.

Muszka: kutyanév Gyimes ErdMúz. 1932:349.

muterka: ‚csavar‘ vö. rom. *mutercă* ‚schraubenmutter‘ Tiktin.

mü: ‚mi‘.

nagyapó v. *nagyatá*: így szólítja meg a gyermek a nagyapját.

natykanta: a kaszanyél középső részén levő fogantyú‘ MTsz., Gyimes ErdMúz. 1932:351.

nagying: ‚hosszú ing‘.

nagymamá v. *nannyó*: így szólítja a gyermek a nagyanyját.

nagyon van: ‚más állapotban van‘.

nagyatá: valószínűleg a rom. *tată* hatása.

nannyó: ‚nagyanya‘ MTsz.

nálbavirág: ‚mályva‘ Moldva ErdMúz. 1930:169 < rom. *nalbă* ‚malve‘.

nándros: ‚fiú‘ < moldv. r. *nand-răș*, *nandraș* ‚grosser junge, kerl‘ Tiktin.

nátin: ‚gyenge ló‘, ‚esetlen, ügyetlen‘ < r. *nătâng* ‚blöd, dumm, einfältig, ungeschickt, linkisch, unbeholfen‘ Tiktin.

nyelápkául (*bóruddzott*): ‚így mondják, ha a tinó már két éves korában borjúzik‘ < moldv. r. *a fătat din neleabcă* vö. *neleapcă* ‚kuh, die vor dem dritten lebensjahre trüchtig wird‘ < orosz *malépka* ‚angeklebtes‘ Tiktin.

néni, *nénike*: így szólítják a nagynénét; így is: *mētusa*.

nyist: ‚nyüst‘ MTsz., Horger, MNyj. 76, 80, 81. Bérczi: i. m. Tévesen: TMNy. 102, Balassa, NyK. XXIV, 393 (< **nyít-st*).

nyomás: ‚kaszáló‘, ‚legelő‘ MTsz.

nyomba: ‚azonnal‘.

nyoszojó: ‚koszorúsleány‘ Gyimes ErdMúz. 1932:340.

nyöstény (v. *nöstény*): CzF.

nyújtó: ‚rúd, amely a szekér első és hátulsó tengelyét köti össze‘

MTsz., Gyimesen: *nyőjtó* v. *szekérnyőjtó* ErdMúz. 1932:350.

nyúlás: 'egy osztováta hossznyi vászon neve' Gyimes ErdMúz. 1932:348.

oblon: 'az istálló oldalába vágott s a *jászój*-hoz nyíló deszkából készült ablak, < r. *oblon* 'falltűr' Tiktin; 'fereastră la un grajd, astupat cu o scândură pe care se dă hrana vitelor' vö. rut *oblon* Şăineanu; Resmeriţă szerint (i. m.) < lat. *ob-plana*.

odáj vagy *tiszta ház*: 'a legnagyobb szoba neve' < r. *odae* 'zimmer, stube, vö. tör. *oda* Tiktin; Resmeriţă szerint (i. m.) < perzsa *choda* 'csa'.

odőr: 'az istálló emeleti része, ahol a szénát tartják' CzF., NySz., MTsz., OklSz.

oistya 'szekérrúd' Moldva ErdMúz. 1930:170 < r. *oişte* 'deichsel für pferdegespann, vö. szerb újszl. *oje*, szerb *oјиšte* 'zugstange des pfluges' Tiktin; Resmeriţă szerint (i. m.) < dákó-gör. *oistos*.

órca: 'arca' MTsz., CzF., Gyimes; vö. EtSz. I, 126—8, Mészöly: Nyr. XLVII, 124, Fokos: Nyr. LXII, 43, Bárczi: i. m. (*orr + szá*).

órsó: SchlSzj; valamely török nyelvből a honfoglalás előtt l. Bárczi: i. m.

órdáddzik: 'a savóból orda kezd lenni'.

osztág: aztán, azután MTsz, vö. EtSz. I, 198.

osztováta: 'szövöszék' CzF.

ótó: 'oltó, amellyel a tejet alvasztják' MTsz.

ő: 'arasznyi széles, gyapjából szőtt, tarka őv, amelyet az asszonyok a karinca alá a derékra csavarnak' MTsz. Gyimes ErdMúz. 1932:347.

őkeme a harmadik személy megnevezésére használják.

örőjze, *öröz*: 'örizze' 'öriz' MTsz. *összemórzsol*.

padláda (v. *kanapé* ~ *kánapé*): 'gúnyát tartanak benne, ülőhelyül is szolgál' MTsz.

Pajusos-patak: < r. *păiuş*, pfriemgras *stipa capillata* < *paiu* 'halm' Tiktin; vö. párául *Păiuga*.

pakura: 'kerékkenőcs' MTsz. < r. *pacură* 'wagenschmiere' < lat. *picula*, vö. *pix* 'pech' Tiktin; vö. még Şăineanu (i. m.) Resmeriţă (i. m.), Capidan, Dacorom. III, 222, Papahagi: Dacorom. IV, 1512.

palack: 'kulacs' NySz., MTsz.

palló: 'mielőtt a halottat vivő szekér elindul, egy vízzel telt cserépfazekat tesznek alája, amelyen sült percc van; ezeket egy darab vászonnal leterítik: ezt nevezik *palló*-nak; Oneştiben csak vásznat tesznek a szekér alá l. Domokos 105.

papsajt: kelésre teszik.

pántika, *pántlika*: 'szalag' MTsz.

párna (alsó, felső): 'a szekér része, amely a tengelyre van erősítve' MTsz.

pázsintszékfü: 'kicsi növéssű székfü'.

pädurec: 'savanyú alma' < rom. *pädureş* 'holzapfel' Tiktin; Resmeriţă szerint (i. m.) < *mär-pädureş*.

Pädurëán: 'tehénév' < rom. *pädurean* 'waldbewohner' Tiktin.

penděj: 'csipőig érő ing a nőknél' Gyimes ErdMúz. 1932:347.

pëpusa: 'sajtból préselt éremalakú dombormű' < rom. *păpuşă* 'puppe' Tiktin, Şăineanu szerint (i. m.) vulg. lat. **papa* = *pupa*.

pëpusa: 'rövid fonál, amelyből faliszőnyeget készítenek' < rom. *papusă* 'bindfaden' Tiktin; Puşcariu (Dacorom. I, 414, VI, 326) szerint < lat. *pappus*; vö. még Capidan, Dacorom. III, 224.

perémes-bunda:

petërzsejëm: petrezselyem MTsz., NySz.

petyála: 'aranyfüst' a menyaszszony fátyolát díszíti; a völegény kalapján belőle készült virág van < mold. r. *peteala* 'gold-silberfäden' vö. újg. *petali* 'blattgold', egyh.-szl. *petala* 'lamina' Tiktin.

përzsëlödik 'párosodik a kecske'.

pécs: 'igazolvány' < r. *peciu* 'frau-erlaubnisschein des oberpriesters' Tiktin.

pillangóvirág:

pindzsikáltat: 'talpaltat'; < moldv. r. *pingică* 'halbsohle' Tiktin, *a bate pingele* 'talpalni' l. Şăineanu (i. m.).

pítán: 'kukorica- és búzaliszt keverékből készült kenyér.' Moldva, ErdMúz. Új f. I, 162 < moldv. r. *pitan* 'grosses, schweres bauernbrot' vö. bolg., serb. magy. *pita*, egyh.-szl. *pitati* 'nähren' Tiktin.

pityóka: 'burgonya.' CzF., MTsz.

plakoma: 'paplan' < r. *plapoma* 'steppdecke' Tiktin.

plátya: 'húslevesben főtt rizs és rajta hús' < moldv. r. *plachie* 'art bäuerliches gericht, aus hirse od. auch reis mit darin gedünstetem fleisch, ähnlich dem pilaf der städter, doch weicher gekocht' Tiktin; Resmeriţă, Dict.

Plëván: 'ökrönév; a világosabb szőrű ökröt szokták így nevezni; Moldva ErdMúz. 1930:169. < r. *plăvan* 'von rindern: weissgrau' Tiktin; Resmeriţă, Dict.

póc: 'az eszténában a sajtokat rajta tartják.' NySz., OklSz.

podbál, *podbállapi*: 'martilapu' MTsz., < moldv. r. *podbeal* ~ *podbal* 'huflattich tussilago farfara' Tiktin.

pojána: 'tisztás az erdőben' < r. *poiană* 'waldwiese'

pokól-búrján: 'levét a dagadt foghúsról teszik.'

pomosztin: 'fenékdieszka' < moldv.

r. *pomostină* 'bretterbelag-boden des bauernwagens' egyh.-szl. *pomestiti* 'mit brettern belegen' Tiktin; vö. orosz. *pomostă* 'scândură' l. Şăineanu.

ponkostór: 'az osztóváta egyik része; pálcaalkú fa' CzF., MTsz.

Pór: 'a szürkeszörű ökör neve.' Moldva ErdMúz. Új f. I, 169.

prázs: 'póréhagyma' < moldv. r. *praj* 'porree, allium porrum' < egyh. szl. *prazū* 'Tiktin', vö. még Capi-dan: Dacorom. II, 477.

prëzsina, *prëzsinás*: 1 *prëzsina* = 6.72 méter < r. *prăjină* 'lange stange, mit der feld gemessen wird: rute, als feldmass = 3 klafter = 6.69 meter' Tiktin.

primëria: 'községháza' < r. *primărie* 'községháza, városháza'.

privëgy: 'virrasztás a halottas háznál.' Gyimesen több változata él: *privögy*, *prüvëgy* l. ErdMúz. 1932:347. < r. *priveghiu* 'totenwache' Tiktin.

puliszka: Gyimesen *pulicka* és *málé* < újszl. *poliszka* 'staubmehl' l. Miklosich, Nyr. XI, 414, Gombocz, MNy. I, 257.

putina: 'faedény' < r. *putină* 'hohes, von unten nach oben sich verjüngendes holzgefäss von kreisförmigen durchschnitt, aus durch reifen zusammengehaltenen brettern, dient zum halten von wasser etc. 'bottich, stande.'

radina: 'gyermekágyas asszony-nak vitt étel, ital, keresztelési aján-dék, keresztelési lakoma.' MTsz. A *kicsi radiná*-n csak a *komaaszszony* vesz részt, a *nagy radiná*-ra a *koma* s a jó barátok is elmennek. CzF., MTsz., Gyergyó Nyr. XXVII, 47, XXXIV, 82. Gyimesbükk Nyr. XXX, 544, Hétfalu Nyr. XXXI, 50, Gyimesfelsőlok és Gyimesközéplek ErdMúz. 1932:346. < r. *rodină* vö. *A se duce, a merge în rădină*, 'die

wöchnerin besuchen u. sie dabei beschenken, geschieht zwischen geburt und Taufe des Kindes. Die geschenke heißen danach ebenfalls. *rodine* Tiktin.

rājméz: 'lépes méz.'

rakószán: 'szán, amelynek két eplénje van.'

rece: 'csipke.' CzF., MTsz., NySz.

Rēdván: 'kutyanev' vö. r. *rādván*, 'staatskutsche, karosse' < orosz. *rydvanü*, lengy. *rydwan'* Tiktin; Resmeriță szerint (i. m.) < ném. *reit-wagen*.

rējásoról: 'ráaggat'.

részfugbúrján: 'scrophularia nodosa.' Gyimes, ErdMúz. 1932:353 < r. *räsfulg*, *räsfulg* 'euterentzündung der schafe, krümling condrilla juncea, einbeere paris quadrifolia' vö. maced. *sfulg* 'blitz' Tiktin; Resmeriță szerint (i. m.) < *räs* (praefix) + *fulg(er)*.

rezeta: 'rezeda.' Bogdánfalva Nyr. XXIX, 320.

ribanc (ribandzba) v. *ronygy (ronygyába)* CzF., MTsz., NySz.

Rigó: 'lónév.' Gyimes, ErdMúz. 1932:349.

rikót (rikóccsa): 'kiált (kiáltja).'

rókanca (vagy cēpus): 'a szekér oldalát tartó rúd.' MTsz.

róvalt: 'vastag pálca, amely be van róva.'

rúdilepedő: 'kivarrott díszes kendő, amely a falon levő fenyőrudon van.'

rúdravaló: 'csipkeszegélyű lepedő, amely a szoba falának mentén levő rúdon függ'; a MTsz.-ban más jelentéssel a Székelyföldről.

ruha v. *fējkendő*: MSz., CzF., OkISz.

rumunica: 'székfűvirág.' Moldva ErdMúz. 1930:166 < r. *romoniță*, *romăniță* 'kamille matricaria chamomilla, vö. lengy. 'rumaniec' Tiktin; vö. meg Șăineanu, Resmeriță,

Bogrea, Dacorom. I, 459, Borza, Dacorom. V, 557.

sarkanytyú-virág

savanyó: 'savanyú.' MTsz. Eredetere vö. Bárczi: i. m.

savanyótőj: 'jól megmelegített aludttejel forralt tejjel leöntenek és összekeverik.'

sántatánc: 'mindenki megtáncolatja a menyasszonyt, utána pedig pénzt tesz a tányérba.

servét: 'kendő' < r. *șervet* 'serviette' < magy. *szervét* Tiktin.

sikójtás: 'sikoltás' MTsz. Eredetere vö. Bárczi: i. m.

sindik: 'betegeskedik' CzF., NySz. MTsz., NyK. XXXI, 398, Csik m. Nyr. XXXII, 54, Erdővidéke Nyr. XXXV, 221, Nagybacon Nyr. XLV, 236, Gyimes; vö. Körösi, Nyr. XI, 410.

sindő: 'betegeskedő.'

sopron: 'szín, fészec' < r. *șopron* 'chuppen' < ném. 'schoppen' Tiktin; Resmeriță (i. m.) szerint < lat. *suprum*.

soróf: 'csavar' CzF., NySz., Gyergyó Nyr. XXXIV, 265, Gyimes < ném. dial. (baj.) 'schrauf' l. Melich, Nyr. XXIV, 397; vö. még TMNy. 176.

Südő: 'süldő' CzF., MTsz.

szabadulatlan: 'az asszony, aki szülés után még nem volt gyermekével a templomban, hogy a pap *kiszabadiccsa*.

szarufa: 'a telőzet gerendái' CzF., MTsz., OkISz.

szārv: 'az eke egyik része.'

szádokfavirág: 'hársfavirág', első tagja CzF., MTsz.

szālkavas: 'a tengelyvasnak az a része, amelyen a kerék forog.

szálláb: 'a szán lába, amelyen az eplén áll.'

szánkó: 'kicsi szán.'

szántóvas v. *ekevas* Gyimes Erd-

Múz. 1932:351, Moldva ErdMúz. 1930:170.

szekēr: ‚szekér‘ MTsz.

szentantālvirág: ‚liliom.‘

Szent Péter páciája: ‚három csilag egymás mellett‘ MTsz.

szélkoszorú: ‚az épület falára fektetett gerenda, amelyen a tetőzet többi gerendái nyugszanak.‘

szilvás: ‚ha a hús félig fő, aszalt-szilvát dobnak a levébe, s úgy főzik tovább.‘

szkārca: ‚széles faliszőnyeg‘, melyet *pēpusā*-ból készítenek és fagerebennel vernék le < rom. *scoarță* ‚teppich bäuerlicher erzeugung: dient je nach grösse als bodenbelag, wandschmuck, decke für bett, bank, pferd etc.‘ Tiktin.

szóba: ‚tégglából v. vasból készült kályha‘ Moldva ErdMúz. 1930:168 < rom. *sobă* ‚heiz-, zimmer-ofen‘ < magy. *szoba* Tiktin; vö. még Šäineanu.

szogácska: ‚fiatal szolgál.‘

szördisznyó: ‚sündisznó‘ CzF. MTsz.

szösz: ‚ami léhelés után a léhelben marad.‘

szplina: ‚a szekér elülső ágasának hátrafelé nyúlt két karját összekötő fa s a rajta levő vas‘ < rom. *splină* ‚querholz, riegel des gabelholzes am bauernwagen‘ Tiktin. Šäineanu (i. m.), Resmeriță (i. m.) és Capidən (Dacorom. III, 212) szerint < lat. *splen*; vö. még Pușcariu: Wb., 1625, Meyer Lübke: REW, 8164.

szuka: ‚nőstény kutya‘ CzF., MTsz., NySz., Gyimes ErdMúz. 1932:349; első kétes adat 1229: *Zuka* OklSz.; valamely északi szláv nyelvből, vö. pl. lengyel *suka* ‚ua‘ l. Bárzsi MSzófSz.

szukamacska: ‚nőstény macska.‘

szüve: ‚szíve‘ MTsz.

szűfájásbúrján

szűfájdalom: ‚szívbaí.‘

taliga: ‚kétkerekű előrész, amelyhez az ekét erősítik‘ Gyimes ErdMúz. 1932:351; MTsz.

taxi: ‚nagy személyszállító gépkocsi‘ Gyimesen gumibocskort is jelent ErdMúz. 1932:347.

tábla: 1. ‚a kasza lapja‘, 2. ‚pléh‘ < moldv. r. *tablă* ‚blech‘ < közvetve lat. *tabula* Tiktin.

táncolólag: ‚amint táncol, táncolva.‘

táring: ‚vasgyűrű, amely a párnákat a tengelyhez foglalja‘ < moldv. r. *tarăncă* ‚baierele sau curmeiele dela codărla carului‘ Šäineanu; Resmeriță szerint: < lat. *torus*, *toruncula*.

tátá: a gyermek így szólítja apját; valószínűleg a rom. *tată* hatása.

tátos: ‚táltós‘ MTsz. eredetére vö. Bárzsi: MSzófSz.

tehen: ‚tehén‘ MTsz.

tekerés: a fonalat a *maszóra* tekerik.

tekerőlevél: ‚fonálgombolyító készülék‘ MTsz., Gyimes ErdMúz. 1932:345.

tella: ‚ház, csűr és a többi épület, ami a gazdasághoz tartozik‘ < rom. *târlă* ‚eingefriedigter od. auch offener raum im freien felde, der schafen u. rindern während der ruhezeit zum aufenthalt dient: hürde‘ szerb. *trlo* Tiktin. Resmeriță (i. m.) szerint < lat. *tonulus*; vö. még Dacorom. IV, 1526.

tepsi (v. *tevál*): ‚sütőedény fajta‘ MTsz.

tērmik: ‚terem‘ Halmágy NyK. XXXI, 390, Moldva Nyr. XXX, 114, XLIV, 64, Czófalva MNY. III, 472, MTsz; eredete ismeretlen l. Bárzsi: i. m.

tevál (v. *tepsi*): vö. rom. *tava* ‚schmorpffanne‘. Tiktin.

téfol: ‚tejföl‘ MTsz.

tézsola: az eke rúdja; az a rúd, amellyel télen s nyáron *csúszólag* fát vontatnak s amelynek végén az ún. csafilinta van. CzF., MTsz., NySz., MNy. XII, 18, Kalagor Moldva Nyr. XXXVII, 303, Csik m. Nyr. XXXII, 406. Gyimes ErdMúz. 1932:351.

tiló, tilöl: CzF., MTsz., NySz., OklSz. Gyergyó Nyr. XXXIV, 191.

tipár: 'forma' < rom. *tipar* 'presse' vö. egyh.-szl. *tiparū*. Resmeriță szerint (i. m.) < bizant. gör. *typarion*.

tisztaház: 'nagyszoba' Moldva ErdMúz. 1930:168, Gyimes ErdMúz. 1932:348.

tó: 'álló víz'.

tojásrántotta:

tokán: < rom. *tocană* 'ua' l. Bárczi: i. m.

tólvájlapi: 'vágásra teszik'.

toporás: 'ibolya' < moldv. r. *toporaș* 'veilchen' Tiktin.

tór: 'temetés utáni lakoma a halottas háznál'. Eredete még nincs tisztázva l. Bárczi: i. m.

tórmáshús: főtt hús reszelt tormával és cukorporral összekeverve.

torogyék: 'torokfájás'.

torogyék-bürján: 'parnassia palustus' ErdMúz. Újf. III. 353.

tőke: 'a levágott fa törzse'.

töröbúza MTsz.

trándátyír (v. *csipkerózsa*): < rom. *trandafir* 'rose' < gör. *trian-daphylon* Tiktin.

tulipántos láta: 'virágdíszsel kifestett láda'; ebben tarják a pénzt és a *gúnyát*.

Tulok: 'ökörnév'.

túrós esztēna: 'az esztēnának az a része, ahol a sajtokat tartják s amelynek földje *fakeregvél* van befödve, hogy meg ne romolják a sajt'; vö. rom. *brânzerie* 'káserei, der raum in der sennhütte (stână), wo der käse bereitet u. aufbewahrt

wird' Tiktin; rom. *cășărie* 'raum, wo der käse bereitet u. aufbewahrt wird' Tiktin.

tüzelő: 'az esztēnának az a része, ahol a sajtot elkészítik' vö. rom. *fierbătoare* 'káserei, hütte in der der schafkäse bereitet wird' Tiktin; vö. még Giuglea: Dacorom. II, 332.

tűzvas: 'a szövőszék feszítője' Gyimes ErdMúz. 1932:348.

tyédika 'kerékkötő láncc', < rom. *pedică* 'hemm-, sperrkette, beide dienen dazu, das wagenrad am drehen zu verhindern' Tiktin.

ucus, ucsú! 'récehivogató'.

ugatólag: 'ugatva'.

újesztendő:

úrstenes: 'nehéz'.

után: 'mögé' a rom. *după* 'hinter' < lat. *de post* Tiktin.

utisár: 'az útról fölszedett sár', ezzel tapasztják meg a házat.

ünőtűró: 'az aludttelejt jól melegítik s ha a savó kiválik, tejföllel összevegyítik'.

üst: 'üveggyár'.

vacsoracsillag MTsz.

vagyonság: 'hozomány' CzF., NySz.

vārottas ing: 'himzett ünnepi ing'.

vērēs: 'piros'.

Vērián: 'tehénnev'.

veszpera: 'litánia'.

vētāv: 'juhásztor' 400—100-ig *való johót* vezet, a juhakol parancsnoka, Szabófalván: *vátāv* 'a legények vezetője' Nyr. XXX, 181; Orbán B.: A Székelyföld leírása, VI, 346: *vatáf*, vö. még Nyr. XXXVII, 94. < moldv. r. *vătav* (*de ciobani*) 'oberhirt' < tatár *vataha* 'schar, genossenschaft' Tiktin.

vetőfa: 'a szövőszék része, amelyre a fonalat felvetik' CzF., MTsz., NySz., Gyimes ErdMúz. 1932:348.

vetőllő: 'csolnak alakú faeszköz, amelybe a fonállal telt csövet te-

szik' CzF., MTsz. Gyímes ErdMúz. 1932:348.

vetuja: 'egy éves him v. n. kecske' < rom. *vătuie* 'jährgiges zicklein' Tiktin.

vékony: 'has'.

véré: 'unokatestvér' MTsz. pl. *az én első, második vérém* < rom. *văr*, pl. *veri* 'vetter'; *vară*, pl. *vere* 'cousine, base' Tiktin.

vidér: 'veder' MTsz., NySz.

villa: 'a szekér egyik része, amely a fűrgentyűhöz van erősítve'.

vívó: 'akik a temetéskor a keresztet és a gyertyákat viszik'.

vizét vet, vízvetés: 'fejfájás vagy ájulás ellen'.

vonagoló: 'az az eszköz, amelyben a pozdorjásan kitört kendert simábbra vonják' Udvarhely m.-ben *vonagoló* Nyr. VIII, 473.

vonorszok: 'a száznak az a része, amely a keresztorszokot és az első eplént összeköti' CzF., MTsz., Gyímes ErdMúz. 1932:350.

vórnik: 'legény, aki a leányokat és legényeket meghívja az esküvőre' < rom. *vornic* 'hochzeitsbitter' < régi rom. *dvornic*. Tiktin.

Vrencsán: kutyanev; egy az erdélyi Csügésben lakó család neve;

a Vrencsánok a falu legjobb vadászai.

zegelna: 'zacskó' < rom. *zăgâră* 'säckchen, in das die urda getan wird, damit die molke abläuft' Tiktin; vö. még Giuglea, Dacorom. III, 573, 583.

zeke: 'térden jóval alábbérő sötét-szürke v. sötétbarna darócból készült kabát, amelyet télen viselnek'.

zesztrë (v. *holmi*): 1. 'a menyasszony hozománya, ruházata, amit férjhezmenéskor magával visz'; 2. a karóság közbelső részén elhelyezett harisnyák, bundák és zekék' MTsz. < rom. *zestre* 'mitgift, heiratsgut, aussteuer' Tiktin; vö. még Capidan, Dacorom. III, 178—179, 225.

zsentuit: 'író' < r. *jintuit* 'zweite schafmolke' < *jintui* 'den (von der ersten molke, dem zer, abgesonder-ten) frischen schafkäse (durch pressen von der zweiten molke befreien' Tiktin.

zseréb: '10 ige' CzF., MTsz., Gyímes (= 20 ige) ErdMúz. 1932:348; CzF. szerint gyöke a sodrást jelentő *ser*.

Zsoltározás: 'a kántor a halottas-háznál elénekli a zsoltárokat'.

Zsvojáná: 'tehénnev'.

Balogh Ödön